

Rok Sedembolestnej Panny Márie
Mariánska úcta v našom národe
Matka drahá, spomni na nás tu, pod Tatrami...

Úvodná charakteristika spirituality národa

Všeobecná charakteristika duchovného života na Slovensku v celých jeho dejinách je poznačená mariánskou úctou. Od najstarších čias bola na Slovensku uctievaná Panna Mária, spočiatku do istej miery na východný spôsob – tu treba myslieť na misiu svätých vierozvestov Cyrila a Metoda v 9. storočí – ale neskôr si náš národ našiel, resp. vytvoril vlastný spôsob uctievania Panny Márie. Už zo životopisu sv. Metoda sa dozvedáme, že ho pochovali v metropolitnom chráme Presvätej Bohorodičky Panny Márie. Mariánska úcta teda už v začiatkoch kresťanstva na Veľkej Morave bola rozšírená a bola integrálnou súčasťou náboženského života našich predkov.

Slovenský národ si postupom storočí v oblasti duchovného života našiel svoj vlastný výraz a spôsob, ktorý bol odrazom udalostí a situácií, v ktorých sa ocitol a s ktorými sa musel vyrovnáť. Ako prirodzený mariánsky motív, ktorý najviac zodpovedal týmto ťažkým dejinným okolnostiam nášho národa, sa ukázal motív Panny Márie bolestnej.

Na rozličných miestach našej vlasti, prakticky po celom Slovensku, sú rozsiate rôzne pútné miesta, na ktorých sa uctieva Panna Mária. Na Mariánskej hore v Levoči sa pútnická tradícia začala v čase tatárskych nájazdov, keď tamojší obyvatelia utekli pred hroziacim nebezpečenstvom do hôr a tam sa modlili pred obrazom Matky Božej a prosili o záchranu. Odvtedy takmer nepretržite, celé stáročia, pretrváva pútnická tradícia na toto miesto. Najstarší známy kostol zasvätený Sedembolestnej Panne Márii je v Trstíne z roku 1245.

V Šaštíne trvá úcta Sedembolestnej Panny Márie už od roku 1564, stavba tamojšej baziliky bola dokončená roku 1744, na Starých Horách pri Banskej Bystrici v roku 1499, v Marianke je známa milostivá socha Panny Márie z roku 1030, kostol tu začali budovať v 14. storočí zásluhou uhorského kráľa Ľudovíta I. z rodu Anjou. Tieto a mnohé ďalšie chrámy a baziliky dokazujú živú mariánsku úctu rozšírenú po celom Slovensku a vo všetkých etapách našich dejín.

Úcta Sedembolestnej Panny Márie

Náboženská úcta Bolestnej Panny Márie má svoj pôvod v meditácií vybraných textov Písma, ktoré hovoria o rozličných situáciách zo života Pána Ježiša, v ktorých vystupuje aj Panna Mária, pričom sa pozornosť obracia práve na ňu. Na začiatku 2. tisícročia je v Taliansku známa úcta 5-tich radostí a 5-tich bolestí Panny Márie. Teoretickým základom úcty siedmich bolestí Panny Márie je neznámy autor, ktorý napísal dielo s názvom *Il Liber de passione Christi et dolore et planctu Matris eius (Kniha o umučení Krista a o bolesti a plači jeho Matky)*. Ďalším prameňom tejto úcty bola obľúbená pobožnosť *Stabat Mater (Stála Matka)* pripisovaná skladateľovi, ktorý sa volal Jacopone da Todi. Tento autor skomponoval slávne *Laudy (Chvály)*, v ktorých sa už hovorí o siedmich bolestiach Panny Márie. V 15. storočí už stali známe a všeobecne rozšírené pobožnosti o spoluutrpení Panny Márie pod krížom. Nábožní veriaci sa ich modlili najmä v pôstnom období liturgického okruhu. V nasledujúcich storočiach vznikli viaceré rády zasvätené Panne Márii bolestnej.

Pápež Inocent XII. dňa 9. augusta 1692 určil slávenie Siedmich bolestí Panny Márie na 3. nedeľu v septembri, v roku 1714 bolo toto slávenie dovolené v piatok pred Kvetnou nedeľou a pápež Pius VII. dňa 18. septembra 1814 rozšíril slávenie na celú Cirkvi a zapísal ho do všeobecného rímskeho kalendára, a to opäť na 3. septembrovú nedeľu. Napokon pápež sv. Pius X. určil definitívne 15. september ako spomienku „Siedmich bolestí“ alebo vhodnejšie ako spomienku „Panny Márie bolestnej“.

Na Slovensku má táto úcta Panny Márie aj ďalšie míľniky: r. 1927 pápež Pius XI. vyhlásil Sedembolestnú Pannu Máriu za hlavnú patrónku Slovenska. Pápež Pavol VI. roku 1964 povýšil hlavný mariánsky chrám v Šaštíne na baziliku minor.

Dôsledky pre naše časy

Slovenský národ v svojej náboženskej formácii našiel svoje prirodzené miesto v tematike, ktorú poskytoval práve motív Sedembolestnej Panny Márie. Je to motív, ktorý je azda najbližší náboženskej skúsenosti nášho národa v celých našich dejinách. Možno vysloviť tvrdenie, že kto chce rozumieť duši nášho národa, môže jej porozumieť cez tajomstvo Panny Márie bolestnej. V našich dejinách sme nemali slávnych svätcov, hoci hrdinskí kresťania nikdy nechýbali, nemali sme ani slávnych kráľov, ktorí by boli vtláčili našej mentalite pečať svojich osobností a hrdosti, a tak aj celkom prirodzene našu mentalitu poznačili také vlastnosti, ako je zmysel pre rodinu, skromný a úctivý prístup k mocným tohto sveta ako aj hlboká nábožnosť, zmysel pre obetu a poslušnosť.

S týmito devízami možno s nádejou hľadiť aj do budúcnosti. Je našou úlohou, aby sme týmto pozitívnym vlastnostiam dali konkrétne podoby, ktoré budú v zhode s evanjeliom aj s naším národným cítením.

Praktické stimuly

Máriina prítomnosť pod krížom bola naplnením proroctva Simeona, ktorý krátko po Ježišovom narodení vyslovil proroctvo: „*On je ustanovený na pád a na povstanie pre mnohých v Izraeli a na znamenie, ktorému budú odporovať a tvoju vlastnú dušu prenikne meč, aby vyšlo najavo zmýšľanie mnohých srdc.*“ (Lk 2, 34 – 35). Panna Mária veľmi blízko prežila tajomstvo vykúpenia. Kardinál J. Ch. Korec napísal v jednom zamyslení, že predpoveď o meči bolesti osvetľovala deň za dňom a udalosť za udalosťou. Pán Boh jej počas života dal prežívať bolesť kríža. Celý život bol poznačený obetou a bolesťou. Na samom konci stála pod krížom ako Matka Sedembolestná. Jedinečným spôsobom bola zjednotená so svojím synom od chvíle Zvestovania a bola so svojím Synom jedinečne blízko spojená aj vo chvíľach utrpenia, kríža a zmŕtvychvstania. Tajomstvo vykúpenia sa neodohralo iba v jej blízkosti, ono sa odohralo v jej srdci. Boží syn prežíval tisíc bolestí a Mária ich prežívala s ním.

Mária, ktorá pod krížom prijala každého z nás za svojho, je pre nás vzorom:

- vzorom viery v situáciách skúšky a utrpenia, keď všetko vyzerá byť stratené,
- vzorom lásky, ktorá sa neľaká utrpenia, osamelosti, opustenia, obety až po umieranie – smrť,
- vzorom vernosti Bohu až do konca, ktorej nás učí, keď stojí pod krížom.

Istá matka veľmi intenzívne prežila modlitbu bolestného ruženca. Pri každom tajomstve vnímala, ako jej srdce trpí, keď vidí a cíti bolesti a kríže svojich dvoch dcér. Jednej z nich sa opýtala: „Keby si sa mala dobre, držala by si sa modlitby? Ona odpovedala: „Asi nie.“ V tejto chvíli si uvedomila, ako si ju Pán cez utrpenie pritiahol znova k sebe. Utrpením si Pán priťahuje k sebe a majú z toho úžitok aj iní.

Máriin príklad nám dáva povzbudenie spájať svoje utrpenie s Kristovou obetou a ponúkať ho ako vynáhradu za hriechy sveta. Spolu s Máriou môžeme svojimi obetami vyprosovať Božie milosrdenstvo pre náš národ.

Spracovali:

Mons. Anton Tyrol

Viktor Pardel'